

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-22
لجنة الانتخابات المركزية للكنيست 22
The Central Elections Committee for the 22nd Knesset

Justice Hanan Melcer
Deputy President of the Supreme Court
Chairman of the Central Elections
Committee

القاضي حنان ملتسر
نائب رئيس المحكمة العليا
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט חנן מלצר
המשנה לנשיאת בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ה"ש 9/22

החלטה בעניין הכללת קלפיות שונות בתוצאות הבחירות

1. הבחירות לכנסת ה-22 התקיימו, בהתאם לחוק התפודות הכנסת ה-21, התשע"ט-2019 בתאריך: 17.09.2019.
2. ככלל, הבחירות ברחבי הארץ נערכו כסדרן, תוך שיתוף פעולה הדוק בין ועדת הבחירות המרכזית לכנסת (להלן: ועדת הבחירות המרכזית, או הוועדה) והוועדות האזוריות, לבין משטרת ישראל.
- ועדת הבחירות המרכזית אף פרסה מפקחים של טוהר הבחירות, שצוידו במצלמות גוף ייעודיות, ברחבי הארץ בעקבות החלטתי בה"ש 7/22 עדאלה נ' הליכוד (26.08.2019) (להלן: עניין עדאלה)), וזאת לשם העצמת אמון הציבור בבחירות ובתוצאותיהן, הגברת הביטחון של מזכירי ועדות הקלפי וחברי הוועדות והבטחת אמינות תוצאות הבחירות.
3. כתוצאה מהליכי הבקרה הנ"ל, וכן נוכח השגות שהגיעו לוועדה מגורמים שונים (נציגי רשימות שהתמודדו בבחירות ואזרחים) ובדיקות נוספות שעשתה הוועדה מיוזמתה – הועלה במספר מקרים חשד, שגובה בראיות, כי נעשו ניסיונות לעוות את תוצאות הבחירות בקלפי מסוימת, תוך ביצוע עבירות פליליות על סעיפים 119 ו-124 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן: חוק הבחירות, או החוק). ויודגש, המקרים שהובאו לידיעתנו כאמור ושהיו בהם ראיות לכאורה לביצוע עבירות פליליות לא היו רבים, ואולם – גם אותן התרחשויות בודדות דורשות טיפול משמעותי – הן בפן המינהלי והן בפן הפלילי.
4. המקרים הנ"ל, ובהם 14 קלפיות מהיישוב ירכא, וכן: שתי קלפיות מהיישוב שפרעם, קלפי מהיישוב סח'נין, קלפי מהיישוב פורדייס וקלפי מהיישוב עראבה – הונחו בפניי, כדי שאכריע האם ניתן לכלול את תוצאותיהן בתוצאות הסופיות, ואם כן – באיזה אופן.

עמוד 1 מתוך 19

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

5. בהחלטה זו אעמוד על ההשלכות של מקרים אלה, בפן המינהלי של **יישום דיני הבחירות** – כך שתוצאות הבחירות ישקפו, ככל שניתן, את רצון הציבור. זהו תפקידה של ועדת הבחירות המרכזית, במסגרת סמכויותיה. יחד עם זאת, בכך לא סגי. הסמכות לפתוח בחקירה, שלה משמעות בדין הפלילי, והשלכות אפשריות לגבי תוצאות הבחירות – איננה מצויה בסמכות ועדת הבחירות המרכזית. משכך, החלטתי זו תועבר **ליועץ המשפטי לממשלה ולממלא מקום מפכ"ל המשטרה**, כדי שיבדקו את האפשרות לפתוח בחקירה פלילית לגבי המקרים המתוארים להלן, וידווחו לי על החלטתם בנושא, בהתחשב בתקופת חגי תשרי, בתוך 45 ימים מהיום.

6. טרם שאבחן את התשתית העובדתית הרלבנטית, אסקור את הבסיס הנורמטיבי, העומד ביסוד החלטתי זו.

הרקע הנורמטיבי

7. ראשית, סעיף 4 לחוק-יסוד: הכנסת קובע את עקרונות היסוד לגבי קיום בחירות דמוקרטיות בישראל, שאמורות להיות: כלליות, ארציות, ישירות, שוות, **חשאיות ויחסיות** (ההדגשה היא לענייננו, והיא שלי – ח"מ). עקרונות אלו קובעו עם כינונו של חוק-יסוד: הכנסת, ולא תוקנו מאז ועד היום.

8. חוק הבחירות והתקנות שהוצאו מכוחו קובעים הסדרים מפורטים לגבי ההתנהלות במקום הקלפי וביחס לעבודת ועדת הקלפי. כך סעיף 74 לחוק הבחירות קובע כי הסמכות לזיהוי הבוחרים מסורה למזכיר ועדת הקלפי, ומי שמצביע – ועדת הקלפי "מוחקת" אותו מרשימת הבוחרים שהופקדה בידה. סעיף 74א(ג) לחוק קובע כי כל בוחר שזוהה, יקבל מעטפת הצבעה אחת בלבד, וסעיף 75א(א) לחוק אף מסדיר את אופן ההצבעה בהטלת מעטפת הצבעה שקיבל הבוחר – לתיבת הקלפי.

9. ספירת הקולות מתבצעת על ידי ועדת הקלפי מיד לאחר תום ההצבעה (לפי סעיף 79א) לחוק), באופן שמוסדר בתקנות 74-91 לתקנות הבחירות לכנסת, התשל"ג-1973 (להלן: תקנות הבחירות).

10. סעיפים קטנים 79(ה) ו-79(ו) לחוק הבחירות מסדירים את סמכותם של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ושל יושבי ראש ועדות הבחירות האזוריות לתקן את הפרוטוקולים של ועדות הקלפי, ומורים כדלקמן:

"(ה) יושב-ראש ועדה אזורית, וכן יושב-ראש הועדה המרכזית, רשאים לתקן בפרוטוקול של ועדת קלפי –

(1) טעות חשבונית בסיכום מנין הקולות הכשרים, הקולות הפסולים או מנין המצביעים;

(2) טעות או השמטה בהעתקת מספר הקולות הכשרים לרשימת מועמדים מגליון ספירת הקולות לפרוטוקול;

(3) רישום קולות כשרים לרשימת מועמדים שנרשמו בטעות לרשימת מועמדים אחרת ומחיקת קולות אלה מרשימת המועמדים האחרת.

עמוד 2 מתוך 19

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, اورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

(ו) תיקונים כאמור בסעיף קטן (ה) ייעשו לפי שיקול דעתו של יושב-ראש הוועדה האזורית או המרכזית, על סמך הרישומים של ועדת הקלפי ומזכיר ועדת הקלפי, על סמך גליונות ספירת קולות וגליונות פסילת קולות, וכן על סמך הערות של ועדת הקלפי או של מזכיר ועדת הקלפי שיכול שיימסרו בעל פה".

11. החוק אינו מסדיר הליך של השגה על החלטותיהן של ועדות הקלפי, אלא בערעור על תוצאות הבחירות, ואולם סיכום ופרסום תוצאות הבחירות מסורים בידי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ביחד עם סגניו (להלן: נשיאות הוועדה), באישור ועדת הבחירות המרכזית (סעיף 84 לחוק הבחירות ותקנה 125 לתקנות הבחירות). החוק מעניק גם סמכויות ייחודיות לנשיאות הוועדה. כך, למשל, סעיף 70א לחוק הבחירות קובע שהנשיאות רשאית ליתן כל הוראה נדרשת כדי לקיים את הבחירות כהלכתן ביום הבחירות – ובכלל זה אף להפסיק ולחדש את ההצבעה ולהוסיף זמן להצבעה.

12. סעיף 137 לחוק הבחירות מעניק, בין השאר, סמכות ייחודית לוועדה המרכזית, ליושב ראש הוועדה המרכזית ולנשיאות הוועדה, לדון בכל קובלנה על מעשה או מחדל לפי חוק הבחירות, ואף מסדיר את סופיות החלטותיהם ומגן עליהם עקרונית מפני התערבות שיפוטית, בקבעו כהאי לישנא:

"כל קובלנה בקשר למעשה או למחדל לפי חוק זה מסורה לסמכותה היחידה של הוועדה המרכזית; שום בית משפט לא ייזקק לבקשת סעד בקשר למעשה או למחדל כזה או בקשר להחלטה או להוראה של הוועדה המרכזית, של יושב ראש הוועדה וסגניו, של יושב ראש הוועדה, של ועדה אזורית או של ועדת קלפי – חוץ מן המקרים שלגביהם ישנה בחוק זה הוראה אחרת".

13. בהינתן הכלים הנורמטיביים הנ"ל – אסקור עתה את התשתית העובדתית שהתגלתה בקלפיות שהונחו בפניי, וראשית אפתח בקלפיות ביישוב ירכא.

הבחירות לכנסת ה-22 ביישוב ירכא

14. במהלך יום הבחירות, ועדת הבחירות המרכזית קיבלה תלונות על אי-סדרים בקלפיות מסוימות ביישוב ירכא, לרבות מיושבת-ראש ועדת הבחירות האזורית – עכו, כב' השופטת עידית דז-וינברגר.

עם קבלת התלונות, התכנסה נשיאות הוועדה, וקיבלה החלטה מפורטת, שאביאה להלן במלואה, מאחר והיא מדברת בעד עצמה:

"לוועדת הבחירות המרכזית הגיעו מספר תלונות על אי-סדרים בקלפיות מס' 1, 9, 12 ו-13 בירכא, כאשר לגבי קלפי מס' 9 בירכא אף נתפסו חשודים בעת ניסיון להכניס מעטפות הצבעה לתיבת הקלפי.

עם קבלת התלונות, החלטתי, ביחד עם סגניי, ובהתאם לסעיף 70א(א) ו- (ב) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, כדלהלן:

1. ההצבעה בקלפיות הנ"ל תיפסק, עד לתום הבירור שייערך לפי פסקאות 4-2 שלהלן.

עמוד 3 מתוך 19

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, اورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

2. כבי' השופטת עידית רז-וינברגר, יושבת ראש ועדת הבחירות האזורית עכו, תספור את מספר הבוחרים שהצביעו, בהתאם למחיקות שבעות השני של רשימת הבוחרים.

3. לאחר רישום מספר הבוחרים שהצביעו כאמור, תפתח השופטת רז-וינברגר, בליווי מפקח טוהר הבחירות ומנהל הוועדה האזורית, את תיבת הקלפי, בכל אחת מהקלפיות הנ"ל, ותמנה את מספר המעטפות שבתיה. הליך הספירה יתועד על ידי מפקח טוהר הבחירות, בצילום וידאו, ככל שיתאפשר הדבר.

4. ככל שמספר המעטפות שבתיה יהיה זהה, למספר הבוחרים שנמחקו מרשימת הבוחרים – יש לחדש את ההצבעה באותה תיבת קלפי.

ככל שמספר המעטפות יהיה שונה באופן מהותי, תחודש ההצבעה בתיבת קלפי נפרדת; התיבה המקורית תיאטם, ותובא לבירור בפניי, בליווי כלל הרישומים מאירוע זה, והעתק של רשימת הבוחרים בעת זו. תיבת הקלפי הנוספת תיספר כקלפי רגילה וינוהל פרוטוקול על כלל האירועים.

5. ההצבעה תחודש בקלפיות הנ"ל, לאחר תום הבירור, כאשר ועדות הקלפי יפוזרו, למעט מזכירי ועדות הקלפי, ככל שירצו להמשיך בתפקידם, ויוחלפו בנציגים שתמנה השופטת רז-וינברגר, מקרב מזכירי העתודה או מקרב עובדי יום הבחירות של הוועדה האזורית.

6. נוכח הפסקת ההצבעה – תימשך ההצבעה בקלפיות הנ"ל עד השעה 24:00, והודעה על כך תימסר לבוחרים בלוחות המודעות ובתקשורת.

7. המשך ההצבעה ייעשה בליווי של מפקח טוהר הבחירות מטעם הוועדה, אשר יהיה מורשה, מבעוד מועד, לצלם כל חשש לאירוע טוהר הבחירות".

בהמשך, החילה כבי' השופטת עידית רז-וינברגר, על דעתי, החלטה זו גם על קלפיות מס' 6

10-1 בירכא.

15. בתום יום הבחירות, נמסרו תיבות הקלפי הנ"ל, לידי ועדת הבחירות האזורית עכו, אשר העבירה אותן, ביחד עם כל החומר הנלווה להן – לידי היועץ המשפטי של ועדת הבחירות המרכזית. זאת ועוד – נוכח ממצאים נוספים שנמצאו בתוצאות הבחירות בקלפיות נוספות ביישוב ירכא, כבי' השופטת רז-וינברגר מצאה לנכון להעביר לעיון הוועדה גם את יתר הקלפיות מהיישוב ירכא, למעט קלפי אחת שהיא מצאה אותה כתיקנה.

16. כבר עתה אבקש לציין לשבח את התנהלותה של השופטת עידית רז-וינברגר, יושבת ראש ועדת הבחירות האזורית עכו, אשר גילתה תושייה מיוחדת נוכח התנהלות שנראתה לא ראויה מצד חלק מחברי ועדות הקלפי בירכא ונציגי הסיעות באזור, ומוטב שלא אכביר עוד מילים, שכן חומר הראיות, המבסס את החשדות שהועלו בהקשרים אלה, מועבר על-ידי לבדיקת היועץ המשפטי לממשלה וממלא-מקום מפכ"ל המשטרה, כאמור בפיסקה 5 שלעיל.

השופטת רז-וינברגר פעלה מעל ומעבר למצופה בכל אחד מן האתגרים הקשים שבאו בפניה ביום הבחירות – ועל כך מסורה לה ההערכה של ועדת הבחירות המרכזית ותודתי האישית.

17. בסמוך לאחר קבלת תיבות הקלפי הנ"ל בוועדה – הן נפתחו, בפיקוח הלשכה המשפטית של הוועדה, ונמצאו בהן הממצאים הבאים:

עמוד 4 מתוך 19

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, اورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechiroth.gov.il

(1) קלפי מס' 1.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2364):

- ראשית אציין כי התוצאות מהקלפי, לאחר שחודשה ההצבעה בתיבה נפרדת – נמצאו תקינות.
- במסמכי ועדת הקלפי המקורית, שההצבעה בה הופסקה, נרשמו 159 בעלי זכות בחירה כמי שהצביעו בבחירות, וכן נמצאו 2 תעודות הצבעה לשוטרים. עם זאת, נמצאו בתיבת הקלפי 262 מעטפות. דהיינו, אותרו **101 מעטפות הצבעה עודפות על מספר הבוחרים שנרשמו כמי שהצביעו בקלפי כדין**. יצוין כי לא ניתן להבחין בשוני בין מעטפות ההצבעה שהוצאו מתוך הקלפי (ושלא נפתחו, כאמור), או לבודד מהן את המעטפות שאינן כשרות.

(2) קלפי מס' 2.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2365):

- קלפי זו איננה נכללת בקלפיות שההצבעה בהן הופסקה ביום הבחירות, בהתאם להחלטת הנשיאות. משכך, ההצבעה בקלפי נוהלה במשך כל יום הבחירות, ובתומו פתחה ועדת הקלפי את התיבה.
- ברשימת הבוחרים, הצמודה לקלפי, סומנו 391 בוחרים כמי שהצביעו, ובתוספת 10 תעודות הצבעה לשוטרים, שנמצאו בכיס הפרוטוקול, היו צפויות להימצא 401 מעטפות הצבעה בתיבת הקלפי.
- בספירת המעטפות נמנו 595 מעטפות הצבעה, כאשר לא ניתן להבחין בין כל המעטפות הכשרות לבין המעטפות שאינן כשרות.
- נוכח העובדה שבקלפי אותרו **194 מעטפות הצבעה עודפות**, החליטה ועדת הבחירות האזורית להורות לוועדת הקלפי שלא לפתוח את מעטפות ההצבעה – והקלפי הובאה, כמות שהיא, לוועדת הבחירות המרכזית.
- בפער הנ"ל, שלא ניתן להסבירו, או לבודדו, בצירוף ההערות שנמצאו בפרוטוקול ועדת הקלפי – יש כדי להעיד על פגמים מהותיים שנפלו באותה קלפי: חשדות להצבעה בשם אחר, מחיקת בוחרים שלא הצביעו, איומים על מזכיר ועדת הקלפי, ועוד. נפקות ליקויים קשים אלה ברורה.

- (3) קלפי מס' 3.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2366):** לאחר בדיקה – התוצאות מקלפי זו נמצאו תקינות.

(4) קלפי מס' 4.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2367):

- קלפי זו אינה נכללת בקלפיות שהצבעה בהן הופסקה ביום הבחירות, בהתאם להחלטת הנשיאות. משכך, ההצבעה בקלפי נוהלה במשך כל יום הבחירות, וועדת הקלפי ספרה את הקולות.
- ברשימת הבוחרים הצמודה לקלפי סומנו 409 בוחרים כמי שהצביעו, ובתוספת 7 תעודות הצבעה לשוטרים, שנמצאו בכיס הפרוטוקול היו צפויות להימצא 416 מעטפות הצבעה בתיבת הקלפי.
- בתיבת הקלפי נמצאו 424 מעטפות הצבעה, מתוכן פסלה ועדת הקלפי 5 מעטפות משום שאלה לא נחתמו, לשיטתה, על-ידי חברי הוועדה האמונים על כך.
- הנה כי כן, בתיבת הקלפי נמצאו 3 קולות עודפים, אך מספר זה אינו מעיד, כשלעצמו, על הצבעה שלא כדין, וניתן לייחסו, אם נוקטים בגישה מקלה, לטעויות אנוש, ולפיכך יש להכשירה.

(5) קלפי מס' 5.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2368):

- גם קלפי זו אינה נכללת בקלפיות שהצבעה בהן הופסקה ביום הבחירות, בהתאם להחלטת הנשיאות. משכך, ההצבעה בקלפי נוהלה במשך כל יום הבחירות, וועדת הקלפי ספרה את הקולות.
- ברשימת הבוחרים הצמודה לקלפי סומנו 433 בוחרים כמי שהצביעו, ובתוספת 10 תעודות הצבעה לשוטרים שנמצאו בכיס הפרוטוקול, היו צפויות להימצא 443 מעטפות הצבעה בתיבת קלפי זו.
- בתיבת הקלפי נמצאו 450 מעטפות הצבעה, כך שעל פניו נמצאו 7 קולות עודפים בקלפי זו. יחד עם זאת, במסמך עזר אחר של ועדת הקלפי (שאינו סטטוטורי), נמצא כי בקלפי זו סומנו 452 בוחרים. פערים אלה מעוררים קשיים מסוימים, ואולם אם נוקטים בגישה מקלה, לפי המבחן שיוצע בפיסקה 38 שלהלן – ניתן בדוחק להכשירה.

(6) קלפי מס' 6.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2369):

- ראשית אציין כי התוצאות מהקלפי, לאחר שחודשה ההצבעה בתיבה נפרדת, נמצאו תקינות.
- בתיבת הקלפי המקורית נמצאו 309 מעטפות הצבעה, בנוסף ל-39 מעטפות הצבעה חתומות, פתוחות וריקות, שככל הנראה הוכנסו לקלפי על-ידי יו"ר הוועדה האזורית, כדי שלא יעשה שימוש בהן לאחר חידוש ההצבעה. עם זאת, ברשימת הבוחרים סומנו רק 302 בוחרים כמי שהצביעו, ובצירוף 3 תעודות הצבעה לשוטרים אמורות היו

להימצא בקלפי זו רק 305 מעטפות הצבעה. סך הכל נמצאו איפוא בקלפי זו 4 מעטפות עודפות ביחס למספר הבוחרים.

- פערים אלו מעוררים אמנם קושי, ואולם אם נוקטים בגישה מקלה לפי המבחן שיוצע בפיסקה 38 שלהלן – ניתן להכשירה.

(7) קלפי מס' 7.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2370):

- קלפי זו לא נכללה בקלפיות שהצבעה בהן הופסקה ביום הבחירות, בהתאם להחלטת הנשיאות. משכך, ההצבעה בקלפי נוהלה במשך כל יום הבחירות, וועדת הקלפי ספרה את הקולות.

- ברשימת הבוחרים הצמודה לקלפי סומנו 346 בוחרים כמי שהצביעו, ובתוספת 2 תעודות הצבעה לשוטרים שנמצאו בכיס הפרוטוקול, היו צפויות להימצא בקלפי זו 348 מעטפות הצבעה בתיבה.

- בתיבת הקלפי נמצאו 380 מעטפות הצבעה. יחד עם זאת, ועדת הקלפי מצאה כי 31 מתוכן פסולות ואין להתחשב בהן. ועדת הקלפי החליטה כך, לאחר שתיעדה כי בשעה 21:00 "פלו" לחדר 15-20 צעירים וזרקו מעטפות לתיבה", ומעטפות אלו זוהו על-ידי הוועדה.

- בנסיבות הנ"ל – מצאתי כי שיקול דעתה של ועדת הקלפי היה סביר, וזאת על אף הפער הפעוט שנוותר של מעטפה אחת.

(8) קלפי מס' 8.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2371): התוצאות מקלפי זו נספרו על ידי ועדת הקלפי, ונכללו בתוצאות הבחירות שהעבירה ועדת הבחירות האזורית. לא הוגשו כל תלונות לגביה, התוצאות בה מאוזנות, ועל פניהן נדמה שהן תקינות.

(9) קלפי מס' 9.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2372):

- ראשית אציין כי התוצאות מהקלפי, לאחר שחודשה ההצבעה בה בתיבה נפרדת, נמצאו תקינות.

- יחד עם זאת, בקלפי המקורית נמצאו 215 מעטפות הצבעה, וכן 42 מעטפות חתומות, פתוחות וריקות – שהונחו בתוך התיבה על-ידי כב' השופטת דז-וינברגר טרם שנאטמה כדי שלא יעשה בהן שימוש. יחד עם זאת, ברשימת הבוחרים סומנו רק 201 בוחרים כמי שהצביעו, וכן אותרו 2 תעודות הצבעה לשוטרים.

- מעיון מקיף במעטפות ההצבעה – לא ניתן לאתר את מעטפות ההצבעה שאינן כשרות, כלומר, בקלפי זו ישנן 12 מעטפות הצבעה עודפות על מספר הבוחרים שהצביעו בקלפי, ואת אלו לא ניתן לבודד. יצוין שבקלפי זו מנעו מזכירות ועדת הקלפי, שפעלו בנחישות

ובאומץ לב ראויים לציון – הטלת מעטפות עודפות לאחר שסיכלו ניסיון לעשות כן, והן אף פנו למשטרה ולגורמי הועדה האזורית עכו והתריעו בפניהן על חשד למעשי עבירה בקלפי ועל חשד שכבר הוטלו לקלפי מעטפות מזויפות (ואכן נמצאו כאלה כאמור), מעבר לאלה שהטלתן נמנעה. משמעות הפגמים הללו – ברורה, והיא תפורט בפיסקה 39 שלהלן.

(10) קלפי מס' 10.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2373):

- ראשית אציין כי התוצאות מהקלפי, לאחר שחודשה ההצבעה בתיבה נפרדת, נמצאו תקינות.
- בתיבת הקלפי המקורית נמצאו 290 מעטפות הצבעה, ואולם סומנו ברשימת הבוחרים רק 248 בוחרים כמי שהצביעו, בנוסף ל-2 הצבעות שוטרים והצבעה אחת של סדרן שהצביעו ללא מעטפה חיצונית (סה"כ – 251 מצביעים).
- לאחר עיון מעמיק במעטפות ההצבעה לא ניתן היה לאבחן את המעטפות – כשרות ככשרות ופסולות כפסולות, ולא ניתן הסבר מניח את הדעת ל-49 המעטפות העודפות שנמצאו בקלפי.

(11) קלפי מס' 11.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2374):

- קלפי זו לא נכללה בקלפיות שההצבעה בהן הופסקה ביום הבחירות, בהתאם להחלטת הנשיאות. משכך, ההצבעה בקלפי נוהלה במשך כל יום הבחירות, ובתום ההצבעה ועדת הקלפי ספרה את הקולות.
- ברשימת הבוחרים הצמודה לקלפי סומנו 365 בוחרים כמי שהצביעו, ובתוספת 8 תעודות הצבעה לשוטרים שנמצאו בכיס הפרוטוקול היו צפויות להימצא שם 373 מעטפות הצבעה בתיבת הקלפי.
- בתיבת הקלפי נמצאו 388 מעטפות הצבעה, מתוכן פסלה ועדת הקלפי 7 מעטפות, בעילה שהחתימה על גביהן אינה אותנטית. הנה כי כן, בקלפי זו נמצאו 8 מעטפות הצבעה עודפות על מספר המצביעים שסומנו כמי שהצביעו בקלפי, מבלי שניתן הסבר סביר לכך. יחד עם זאת, אם נוקטים בגישה מקלה, לפי המבחן שיוצע בפיסקה 38 שלהלן, ניתן בדוחק להכשיר קלפי זו.

(12) קלפי מס' 12.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2375):

- ראשית אציין כי התוצאות מהקלפי, לאחר שחודשה ההצבעה בתיבה נפרדת, נמצאו תקינות.

- בתיבת הקלפי המקורית נמצאו 224 מעטפות הצבעה, וכן 9 מעטפות ריקות, חתומות ופתוחות, שהוכנסו על-ידי השופטת דז-וינברגר, כדי שלא יעשה בהן שימוש לאחר פתיחתה המחודשת. יחד עם זאת, ברשימת הבוחרים סומנו רק 183 בוחרים כמי שהצביעו, ובצירוף תעודת הצבעה אחת לשוטרים, אמורות היו להימצא בקלפי זו רק 184 מעטפות הצבעה.
- לאחר עיון מעמיק במעטפות ההצבעה, נמצאו בקלפי זו 40 מעטפות הצבעה שעל גביהן חתימה שונה מחתימתם של חברי ועדת הקלפי. חלק בלתי מבוטל (35 במספר) ממעטפות אלה לא הודבק, ובתוך המעטפות נמצאו פתקי הצבעה לרשימה אחת מסוימת.
- הנה כי כן, בניכוי מעטפות ההצבעה הריקות ומעטפות ההצבעה שהחתימה על גביהן שונה מהחתימות של חברי ועדת הקלפי – נמצאו בקלפי זו 184 מעטפות הצבעה תקינות ו-40 מעטפות הנחשדות כמזויפות. מאחר שניתן היה לבודד מעטפות אלו – יתר המעטפות בקלפי זו נפתחו ונספרו.

(13) קלפי מס' 13.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2376):

- ראשית אציין כי התוצאות מהקלפי, לאחר שחודשה ההצבעה בתיבה נפרדת, נמצאו תקינות, למעט תיקונים קלים שניתן לייחסם לשגגה בספירה.
- בתיבת הקלפי המקורית נמצאו 367 מעטפות הצבעה, ואולם סומנו ברשימת הבוחרים רק 279 בוחרים כמי שהצביעו.
- לאחר עיון מעמיק במעטפות ההצבעה, נמצאו 350 מעטפות הצבעה, וכן 17 מעטפות הצבעה ריקות (שהוכנסו על-ידי כב' השופטת דז-וינברגר לתוך התיבה טרם שנאטמה כדי שלא יעשה בהן שימוש). כלומר, נמצאו בקלפי 71 מעטפות עודפות. ועדת הבחירות הפרידה בין המעטפות על בסיס חתימותיהן, ונמצאו 258 מעטפות שעל גביהן חתימות תקינות של ועדת הקלפי. הקולות שיצאו ממעטפות אלו נספרו בהוראתי. 92 המעטפות הנותרות (258-350), שמתוכן, ככל הנראה, 71 מעטפות מזויפות – לא נפתחו, או נספרו.
- הערה: על גבי חלק מ-92 המעטפות הנותרות הנ"ל, נמצאו שני סוגי חתימות, של מי שאינם חברי ועדת הקלפי, והן נמצאו גם בשתי קלפיות נוספות בירכא (כל סוג בקלפי אחרת).
- הפערים הנ"ל – אין להם פשר, ולפיכך דין 92 המעטפות האמורות בקלפי זו להיפסל, כאמור בפיסקה 39(י) שלהלן, תוך הכללת 258 הקולות שנספרו בתוצאות הבחירות.

(14) קלפי מס' 14.0 בירכא (מספר פרוטוקול 2377):

- קלפי זו איננה נכללת בקלפיות שהצבעה בהן הופסקה ביום הבחירות, בהתאם להחלטת הנשיאות. משכך, ההצבעה בקלפי נוהלה במשך כל היום, וועדת הקלפי ספרה את הקולות.
- ברשימת הבוחרים הצמודה לקלפי סומנו 467 בוחרים כמי שהצביעו, ובתוספת 7 תעודות הצבעה לשוטרים, שנמצאו בכיס הפרוטוקול, היו צפויות להימצא 474 מעטפות הצבעה בתיבת הקלפי.
- בתיבת הקלפי נמצאו 494 מעטפות הצבעה.
- הנה כי כן, בקלפי זו נמצאו 20 מעטפות הצבעה **העודפות** על מספר המצביעים שהצביעו בקלפי, ולא ניתן היה לאתר הסבר סביר כלשהו לכך.

(15) קלפי מס' 15.0 בירכא (מספר פרוטוקול 2378):

- קלפי זו איננה נכללת בקלפיות שהצבעה בהן הופסקה ביום הבחירות, בהתאם להחלטת הנשיאות. משכך, ההצבעה בקלפי נוהלה במשך כל היום, וועדת הקלפי ספרה את הקולות.
- ברשימת הבוחרים, הצמודה לקלפי זו, סומנו 408 בוחרים כמי שהצביעו, ובתוספת 5 תעודות הצבעה לשוטרים, שנמצאו בכיס הפרוטוקול, היו צפויות להימצא 413 מעטפות הצבעה בתיבת הקלפי.
- בתיבת הקלפי נמצאו **431 מעטפות הצבעה**.
- הנה כי כן, בקלפי זו נמצאו 18 מעטפות הצבעה **העודפות** על המצביעים שהצביעו בקלפי, ולא ניתן היה לאתר כל הסבר לכך.

18. זה המקום לציין כי במספר מקרים נוספים נמצאו בירכא מעטפות הצבעה פסולות עם חתימות זהות לאלו שנראות מזויפות, כאמור בהערה שנכללה בס"ק (13) שלעיל – מה שמעיד לכאורה על "שיטה" ו"מעשים דומים", שננקטו בבחירות בישוב זה. באשר לנפקות הדברים – עיינו גם בפיסקה 36 שלהלן.

קלפי מס' 12.0 בסח'נין (מספר פרוטוקול 2604):

19. בקלפי מס' 12.0 בסח'נין מצאה ועדת הקלפי 30 מעטפות עודפות על מספר הבוחרים שהצביעו, לפי רישומיה, בפרוטוקול. כמו כן, לפי רישומי ועדת הקלפי בפרוטוקול, סומנו 586 בוחרים כמי שהצביעו, ונמצאו בתיבת הקלפי 616 מעטפות הצבעה.

20. בבחינת התוצאות, החליטה כב' השופטת דז-וינברגר שלא לקלוט את התוצאות בוועדה האזורית, ולהעבירה – כמות שהיא – להכרעתי.

21. לאחר שחומרי הקלפי נבחנו כדבעי, נמצא כי אין התאמה בין אף לא אחד ממסמכי ועדת הקלפי בינם לבין עצמם. כך, למשל, מספר הבוחרים שסומן כמי שהצביע בכל אחד מהעותקים של רשימות הבוחרים – שונה; מספר המעטפות שנמצאו בפועל בתיבת הקלפי היה שונה מזה שנרשם בפרוטוקול; מספר הקולות הכשרים בצירוף מספר הקולות הפסולים לא דומה למספר המעטפות שנמצאו בתיבת הקלפי ושיעור ההצבעה חריג ביחס ליתר הקלפיות בישוב, באופן ניכר (כ-83.1%). הערות מזכיר ועדת הקלפי בפרוטוקול אף הן מעידות על אי סדרים חמורים בקלפי זו, וההשלכות של ליקויים קשים אלה – ברורות.

קלפי מס' 9 בפורידיס (מספר פרוטוקול 3773):

22. לוועדת הבחירות המרכזית הועבר דיווח על אירוע חריג בקלפי מס' 9.0 בפורידיס. בפירוט האירוע, בטופס הדיווח, צוין כך:

"בשעה 20:30 לערך הגיע עובד ועדת הבחירות עם תג, ניגש אלינו ודרש שאני, המזכיר השני, יו"ר הוועדה והמשקיפה של מרץ ניצא בבהילות לקבל עדכון דחוף ובהול מוועדת הבחירות המרכזית. השארנו את הסדרן ששמו נזמי אבו אלהיג'א והשארנו את חבר ועדת הקלפי נציג ל', נמרוד קבסה, והשארנו את סגן יו"ר קלפי סאבר בוואנני. עמדנו ליד הדלת. פתאום הבחנו שסגרו את הדלת. ביקשתי מהמשקיפה לפתוח והיא אמרה שלא נפתח, פתחתי בחוזקה אחרי כדקה והבחנתי בסאבר עומד עם מכנסיים מופשלות מאחורי הפרגוד ועל השולחן היו ערימת מעטפות שכנראה שלא נחתמו על ידינו והיו חתומות ומלאות".

23. כמו כן, במהלך יום הבחירות, דיווח מפקח טוהר הבחירות למרכז שליטה של הוועדה על כך שראה בקלפי זו מעטפות הצבעה חתומות, ובהן פתקים, מחוץ לתיבת הקלפי, והמשטרה הוזעקה למקום.

24. בהתאם לרישום ועדת הקלפי, סומנו בקלפי 362 בוחרים כמי שהצביעו, ובנוסף לכך נמצאו 2 תעודות הצבעה לשוטרים (סך הכל איפוא 364 מצביעים). על פי רישומיה, מצאה ועדת הקלפי בסיום ההצבעה 437 מעטפות הצבעה בתיבה. עם זאת, בפועל נספרו בוועדה המרכזית 435 מעטפות, שהן 69 מעטפות עודפות, ביחס למספר המצביעים לכאורה.

25. ועדת הקלפי החליטה לבודד מעטפות שאותן איתרה בסמוך לקלפי (אך לא בתוך התיבה), ובתוכן פתקי הצבעה. מעיון בחתימות על מעטפות אלה, נמצאו הממצאים הבאים:

- 156 מעטפות עם חתימות שנראות זהות – בכולן נמצאו פתקי הצבעה לטובת רשימת "מרצ" (כבר כעת, אציין כי נמצאו 31 מעטפות חתומות בדרך זו גם בתוך תיבת הקלפי).

- 74 מעטפות עם חתימות שנראות זהות (אך שונות מהמעטפות הנ"ל בהן נמצאו פתקי הצבעה לרשימת "מרצ"), שבכולן פתקים לרשימת "מחל" (כבר כעת, אציין כי נמצאו 25 ממעטפות החתומות בדרך זו בתיבת הקלפי).

קלפיות שאותרו במהלך מבצע טוהר הבחירות

26. בימים שלאחר יום הבחירות, ניהלה הלשכה המשפטית של ועדת הבחירות המרכזית את "מבצע טוהר הבחירות", במסגרתו עשרות רבות של משפטנים, פרקליטים ועוזרים משפטיים שקדו בצוותא-חדא עם עובדים של ועדת הבחירות המרכזית, על עריכת ביקורת לתוצאות הבחירות בקלפיות שונות, לפי תבחינים שנקבעו מראש, לרבות במדגם שנבחר באופן אקראי, וכן לפי תלונות שהתקבלו בוועדת הבחירות המרכזית (ובהן: תלונה מרוכזת שהגיש חה"כ דוד ביטן בשם מפלגת הליכוד, ותלונה שהגישה רשימת יהדות התורה).

27. עבודת הבדיקה הנ"ל הייתה אינטנסיבית ביותר, ארכה שעות ארוכות, ועיקרה כרוך היה בהתחקות אחר ראיות מינהליות מורכבות ובאיסוף מידע מתוך המסמכים שנערכו על-ידי ועדות הקלפי הרלבנטיות. בהזדמנות זו, אבקש להביע את רגשי תודתי למבצעי המלאכה האמורה שבוצעה – לילות כימים, כדי לעמוד בלוחות הזמנים הנדרשים לפי דין.

28. אגב מבצע טוהר הבחירות, אותרו מספר קלפיות נוספות שהובאו בפניי, נוכח חשדות שעלו ממסמכי ועדת הקלפי, לביצוע לכאורה של עבירות פליליות בהן, ומיד בסמוך אעמוד על מהות הדברים.

29. **קלפי מס' 11.0 בעראבה (מס' פרוטוקול 2629):** קלפי זו הועברה לבדיקה בעקבות פניית מפלגת הליכוד. מעיון במסמכי ועדת הקלפי, עלו הממצאים הבאים:

- בספירת שמות הבוחרים שסומנו ברשימת הבוחרים כי הצביעו – נספרו על ידי צוות הבדיקה 441 בוחרים, אך ועדת הקלפי ציינה כי מנתה 472 בוחרים (ולא היו שם שוטרים שהצביעו בקלפי). כמו כן, בפנקס שבו מסומנים הבוחרים שהגיעו להצביע, סומנו 460 מצביעים, ונרשמה המילה "זיוף" לצד חמישה בוחרים שסומנו בפנקס זה (יצוין שמתוכם רק שני בוחרים סומנו כמי שהצביעו בפועל ברשימת הבוחרים השנייה); מי שרשם את ההערות האמורות – לא ניתן היה להשגה בטלפון כדי שיבהיר את הרישום האמור.

- ועדת הקלפי מצאה בתיבת הקלפי 468 מעטפות (בפועל נספרו בוועדה המרכזית 469 מעטפות).

- בהערות חברי ועדת הקלפי, העלו סגן יושב הראש מטעם סיעת הליכוד וחבר הוועדה מטעם סיעת חד"ש טענות על אי סדרים, אחד כלפי רעהו.

- הנה כי כן, מספר הקולות העודפים בקלפי זו הוא 28, כאשר מסמכי הקלפי אינם תואמים אחד למשנהו. פגמים אלו אומרים דרשני.
30. **קלפי מס' 1.0 בשפרעם (מס' פרוטוקול 2683):** מעיון במסמכי ועדת הקלפי, אותרו הממצאים הבאים:
- ועדת הקלפי ציינה כי 423 בוחרים סומנו כמי שהצביעו, ובצירוף 3 שוטרים שהצביעו באמצעות תעודת הצבעה לשוטר, היו אמורות להיות 426 מעטפות בתיבת הקלפי, ואולם בתיבת הקלפי נמצאו 438 מעטפות הצבעה.
- הנה כי כן, מספר המעטפות שנמצאו בתיבת הקלפי, עולה ב-12 על מספר הבוחרים שהצביעו בקלפי לפי רישומי ועדת הקלפי. אנו נוקטים לגביה גישה מקלה, ולפי המבחן המתואר בפיסקה 38 שלהלן – קלפי זו יכולה להיכלל בתוצאות הכלליות.
31. **קלפי מס' 34 בשפרעם (מס' פרוטוקול 2716):** מעיון במסמכי ועדת הקלפי, עלו הממצאים הבאים:
- ועדת הקלפי רשמה כי סומנו 463 בוחרים כמי שהצביעו, ונמנו 464 בוחרים שסומנו בפועל ברשימת הבוחרים.
- בתיבת הקלפי נמצאו 486 מעטפות, דהיינו 22 מעטפות עודפות, כאשר החתימות על גבי חלק ממעטפות ההצבעה אינן תואמות את חתימות חברי ועדת הקלפי, ודומה שחלקן אינן כשרות. על פי המבחן המוצע בפיסקה 38 שלהלן – דין קלפי זו שלא לבוא בחשבון התוצאות הסופיות. שכן, בקלפי זו נמצאו 22 קולות עודפים, יתר על אלה שסומנו כמי שהצביעו.
- הערה: שתי הקלפיות משפרעם נבדקו במדגם האקראי שנערך במסגרת נוהל טוהר הבחירות של הוועדה.
32. לאחר שסקרתי את הממצאים מן הקלפיות, אפנה עתה להכרעה המשפטית באשר למשמעות המינהלית של הפגמים שתוארו לעיל – לעניין הכללתם, או אי-הכללתם, של הקולות, או הקלפיות במניין התוצאות הרשמיות, העומדות להתפרסם ברשומות בתאריך 25.09.2019, וזאת על פי סעיף 11 לחוק יסוד: הכנסת (על חלק מהנפקויות כבר רמזתי לעיל).
- דיון והכרעה
33. טוהר הבחירות הוא העומד בבסיס שיטת המשטר הדמוקרטי. טול מהבחירות את טוהרן – ונטלת מהן את הצדקת קיומן. לא בכדי ציין בית המשפט העליון כך:
- ”כדי לממש את המטרה החשובה והעקרונית שצוינה לעיל, דהיינו ייצוג יחסי נאות ואמיתי של דעות ציבור הבוחרים והשקפותיהם בבית הנבחרים של המדינה - היא הכנסת - וכדי לוודא ולהבטיח, שהנבחרים לא ינצלו את שררת השילטון, שנמסרה בידם, לרעה - חובה להקפיד על כך, שהבחירות

עמוד 13 מתוך 19

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirof.gov.il

תהיינה חופשיות וטהורות מכל רבב של כפייה, השפעה לא הגונה ושחיתות, וכי יהיה ברור שהאזרח הבוחר, כשמימש את זכותו להצביע ומיצה את רצונו הפוליטי בפתק הבוחר, עשה כן כבן-חורין ועל-פי שיקול-דעתו החופשי. בחירה כפויה או בחירה קנויה מעוותות ומסלפות את יסוד היסודות של ההוויה הדמוקרטית האמיתית. נטלת מצבור הבוחרים את חירות בחירתו ושללת ממנו את שיקול הדעת העצמאי - נמצאת עוקר ומנתץ את ציפור הנפש של שיטת הממשל הדמוקרטי, שיש לשמור עליה ולקיימה, למען לא יימסר השלטון בידי אנשים שיבקשו לכפות את דעתם על הכלל." (לפי השופט ד' לויין בע"פ 71/83 פלאטו שרון נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(2) 757, 768 (1984)).

34. לצורך שמירה על טוהר הבחירות – חובה על כל רשות, לעשות בתחומה את כל מה שניתן כדי להבטיח (בין מראש, ובין בדיעבד) את ניקיון ההליך, ולפיכך על ועדת הבחירות המרכזית לדאוג להגשמת ערכים אלה בפן המינהלי, ועל רשויות אכיפת החוק לשקוד על מימושם בפן הפלילי (לעיתים יש זיקות גומלין בין ההיבטים המינהלי והפלילי, ולא ארחיב בנושא זה כאן).

35. בשים לב לאמור לעיל – מצאו לקבוע קודמיי בתפקיד (יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19, השופט א' רובינשטיין, ויושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20, השופט ט' ג'ובראן), כי תוצאות בקלפיות שבהן הראיות המינהליות שבפני יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, העידו לכאורה על כך שהן אינן משקפות את רצון הציבור – אלו לא יכללו בתוצאות הבחירות הרשמיות (עיינו: החלטות השופט א' רובינשטיין בעניין קלפי מס' 26 בסח'נין מתאריך 28.01.2013 ובעניין קלפי מס' 2 בירכא מתאריך 24.01.2013; החלטת השופט ג'ובראן בעניין הכללת קלפיות מס' 8 ו-11 בכפר קאסם וקלפי מס' 29 בטייבה בתוצאות הבחירות לכנסת ה-20 מתאריך 24.03.2015).

36. מעיון בכלל הראיות שהובאו בפני מהישוב ירכא עולה כי מאן דהוא מצא להפעיל בירכא מעין "שיטה", לפיה יוכנסו מעטפות הצבעה עודפות לקלפיות שונות ברחבי היישוב. ממצא זה עולה מהדפוס האחיד שנהג במספר קלפיות, והוא חוזק על ידי איתור מעטפות ההצבעה הנושאות חתימות זהות במספר קלפיות ביישוב (ראיות וממצאים אלה מועברים במקביל, כאמור, לבדיקת היועץ המשפטי לממשלה ולמ"מ מפכ"ל המשטרה, כדי שישקלו פתיחת חקירה ונקיטת הליכים פליליים כנגד החשודים וכנגד שולחיהם).

37. בבר"ם 213/14 בלעיש נ' היועץ המשפטי לממשלה (11.02.2014), ציין חברי, השופט א' רובינשטיין, בהקשרים דומים, כך:

"א. [...]

אין עסקינן בנושא פשוט כל עיקר; ביטול בחירות הוא צעד חריג ביותר. אך הקושי אינו רק בתוצאה, אלא גם – כפי שציין חברי בסיפת חוות דעתו – בתמונה שנגלתה, ואינני בטוח שראינו את כולה אלא את חלקה בלבד. תופעות כאלה ודומותיהן עומדות בניגוד חריף לערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, בראש וראשונה כמובן בהיבט הדמוקרטי, שהרי התופעות בבית שמש, שתיאר בית המשפט לעניינים מינהליים, הן סכין בלב הדמוקרטיה – אך גם במישור ערכיה היהודיים של מדינת ישראל. במשנה ובתלמוד

עמוד 14 מתוך 19

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, اورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

הבבלי (משנה יומא ב, א ובבלי יומא כ"ב, א'; כ"ג א'-ב') מתוארים הליכים שהוסדרו כדי למנוע רמיה בתחרות בין כהנים על ביצוע עבודות מסוימות במקדש, בשעת הצבעה (גורל) על הזכות לעבודה פלונית, שהיתה נעשית בהושטת אצבעות במעגל תוך מנייתן: "אין מוציאין אגודל במקדש" (משנה, שם), והגמרא מפרשת כי כל כך (כ"ג, א') "מפני הרמאים", כאלה שירצו להוציא אגודל, פעולה קלה, כדי לשבש את המניין. יתר על כן, ומבלי להשוות חלילה, תחרות אגרסיבית גרמה במקרה אחד אף למוות ר"ל; "מעשה בשני כהנים שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בכבש. קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חברו – נטל סכין ותקע לו בליבו" (שם).

בעלי ההתארגנות העבריינית בבית שמש לא רצו כל עיקר בדמוקרטיה ובבחירות כחוק; הם רצו בבחירת מועמדיהם גם במחיר עבירות – ודבר זה לא נוכל להלום.

ב. אכן פעמים שדי בטיפול נקודתי; בתפקידי כיו"ר ועדת הבחירות לכנסת התשע-עשרה, במכתב מיום כ"ג בשבט תשע"ג (3.2.2013), פניתי למפקח הכללי של המשטרה, בעקבות תלונה שהגישה הועדה בענין קלפי מסוימת, כלהלן:

על פי החומר שבידינו, ישנם חומרים ברמות שונות המהוים ראשית ראיה לכאורה לעבירות בחירות בקלפיות בירכא, טייבה, סחינין, לקיה וכפר קאסם, ואולי אף בגילג'וליה. נפסלו על ידינו שלוש קלפיות בעקבות הספירה – בירכא, טייבה וסחינין ... כל אלה אומרים דרשני, חקירת משטרה ובמהירות האפשרית, אמנם על פני הדברים גם בהצטברות הקלפיות הללו דומה שאין בבחירות חדשות בהן כדי לשנות את תוצאת הבחירות (ראו סעיף 86 סיפא לחוק הבחירות לכנסת), ועל כן אין בידינו לעת הזאת לכאורה חומר לערעור בחירות מטעמנו. אך ערעור בחירות לחוד וחקירות פליליות לחוד; וחשוב - חיוני בדרגת עדיפות גבוהה – בעינינו כי הנושאים ייחקרו כדבעי, וככל שיימצא חומר ראייתי ראוי יוגשו כתבי אישום ...';

המכתב מופיע בקובץ ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשע-עשרה (החלטות והנחיות 2012 – 2013), (371).

סיימתי את תפקידי בטרם תמו החקירות אשר כנמסר עודן מתנהלות, אך ההבדל האופרטיבי במישור המינהלי בין עניינינו ובין זה הוא – על פי מה שנגלה, ואין לו לדיין אלא מה שענינו רואות – נסיבות שיכלו לשנות את תוצאות הבחירות כמו בנידון דידן, כפי שתיאר עובדתית בהרחבה בית המשפט קמא, אל מול היעדר אפשרות כזו לאחר בדיקה.

ג. באי כוחם המלומדים של המבקשים טענו כל הניתן. טיעונים כמו "את המזייפים בבחירות יש להעמיד לדין ולהעניש בכל חומר הדין, אך לא להעניש את כל העיר" הם שובי לב. נטען בין היתר, במישור העקרוני, כי יש בהכרעת בית המשפט קמא פגיעה בכל תושבי העיר ובכל הקהילה או הקהילות בהן מדובר, וכי אנשים חפים ייאלצו להיגרר למערכת בחירות חדשה; ובמישור המעשה, כי פער הקולות גדול עד כדי כך שלא היה בידי המזייפים ומכינו הזיופים כדי להניב אפשרות ממשית לשינוי תוצאות הבחירות, ולמצער ניתן לערוך בחירות חדשות בקלפיות ספציפיות. דברים אלה כבודם במקומם, אך אינם יכולים לגבור על התמונה שנגלתה לנגד עינינו של בית המשפט המחוזי ולעינינו, אשר קוימו בה דברי הפסוק "ועלה באשו ותעל

עמוד 15 מתוך 19

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechiroth.gov.il

צחנתו" (יואל ב', כ'). כאשר הוכחה, אמנם ברמת ראיות מינהליות אך משכנעות (וראו לעניין המסגרת הדיונית פסק דינה של השופטת ברק-ארז בע"מ 8617/13 ג'ראיסי נ' מנהל הבחירות נצרת (07.01.2014), פסקה 62), תמונה קשה כל כך, האם יכול בית המשפט לעבור לסדר היום כאילו עולם כמנהגו נוהג? התשובה אינה יכולה להיות בחיוב. אין מדובר בפלוני שניסה להצביע במקומו של אלמוני, אלא בתופעה, שלחובתו הערכית-מוסרית של בית המשפט, לצד חובתו המשפטית, נודע בה משקל של ממש".

38. בנסיבות אלה, ייתכן שהיה מקום להורות על פסילתן של כל הקלפיות ה-"נגועות". יחד עם זאת, לרצונו של הבוחר הבודד משמעות כבירה, והרי חשיבותו של כל קול וקול ידועה ומוכרת, והיא מבטאת את הזכות החוקתית לבחירה. משכך, ובהתאם לעקרון המידתיות המאזן, מצאתי שבמקומות שהייתה בהם אפשרות לנהוג בגמישות יחסית, מבלי לפגוע בזכות לבחור של המצביע התמים, במיוחד בעת שהראיות שבפניי היו נסיבתיות בלבד – ראיתי לנקוט בגישה מקלה ולהורות על הכללת הקלפיות בתוצאות.

במסגרת זו, איזנתי גם בין הזכות החוקתית לבחור ולהיבחר לבין הזכות החוקתית הנגזרת לטוהר הבחירות (עיינו והשוו: עניין עדאלה). לפיכך קבעתי, כי כל עוד הפגם הלכאורי (ואפילו יש ראיות מינהליות ממשיות לגביו) איננו עולה כדי 3.25% ממספר כל הקולות הכשרים באותה קלפי – הוא לא יגרום לפסילתה. מבחן זה יקרא להלן: "מבחן אחוז הליקוי הפוסל". קביעתי זו נסמכת בהיקש (ראו: חוק יסודות המשפט, תש"ם-1980) להוראת סעיף 81(א) לחוק הבחירות, המסדירה את סף החסימה, המכונה "אחוז החסימה", ומאזנת בין הזכות לשוויון, הזכות לבחור ולהיבחר ועיקרון היחסיות של תוצאות הבחירות, לבין שאר הזכויות והאינטרסים החוקתיים הרלבנטיים (במקרה שלנו – טוהר הבחירות).

יחד עם זאת – במקומות בהם הראיות שהונחו בפניי היו חותכות, או מהותיות ולא ניתן היה למצוא להן צידוק או הסבר – מצאתי שהכשרת הקולות, או הקלפי, עלולים להפוך חוטא לנשכר (עיינו: פרופ' נילי כהן "חוק, מוסר ו'אין חוטא נשכר" (פורסם ב: ספר אוד: קובץ מאמרים לכבודו של השופט תיאודור אור 259 (אהרון ברק, רון סוקול ועודד שחם עורכים (2013)); וראו גם: בע"מ 7272/10 פלוני נ' פלוני (07.01.2014); והשוו: ע"א 1863/90 רביץ נ' דיין, פ"ד מה(2) 309 (1991)).

39. עתה יובאו המסקנות המתחייבות מהכללים שהותוו, והכל כפי שפורט לעיל ויורחב להלן:

(א) קלפי מס' 1.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2364): בקלפי זו יכללו רק התוצאות לאחר חידוש ההצבעה, שנמצאו תקינות, ואילו מה שנמצא בקלפי טרם חידוש ההצבעה – לא יובא בחשבון.

(ב) קלפי מס' 2.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2365): נוכח העובדה שלא ניתן לבודד את הפגמים בקלפי זו – לא ניתן לכלול קלפי זו בתוצאות הבחירות.

- (ג) קלפי מס' 3.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2366): לאחר בדיקה, התוצאות מקלפי זו נמצאו תקינות, ולכן הן תובאנה בחשבון תוצאות הבחירות.
- (ד) קלפי מס' 4.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2367): הפגם בקלפי זו אינו מעיד, בהכרח, על עבירה פלילית, ולכן יש לכלול את התוצאות ממנה בתוצאות הסופיות.
- (ה) קלפי מס' 5.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2368): בשים לב למבחן אחוז הליקוי הפוסל, שנקבע בפיסקה 38 שלעיל – תוצאות קלפי זו, על אף הפגמים המסוימים שנפלו בה – יכללו בתוצאות הבחירות.
- (ו) קלפי מס' 6.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2369): בקלפי זו ניתן לכלול את תוצאות הבחירות אחרי ההפסקה בתוצאות הסופיות. אף התוצאות שהתקבלו בקלפי זו טרם הפסקת ההצבעה – יכללו בתוצאות הבחירות, לנוכח מבחן אחוז הליקוי הפוסל, שהוצע בפיסקה 38 שלעיל.
- (ז) קלפי מס' 7.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2370): בקלפי זו פסלה ועדת הקלפי את המעטפות העודפות שזוהו, ולכן ניתן לכלול את ספירתה בתוצאות הסופיות.
- (ח) קלפי מס' 8.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2371): התוצאות מקלפי זו נספרו על ידי ועדת הקלפי, ונכללו בתוצאות הבחירות שהעבירה ועדת הבחירות האזורית. לא הוגשו כל תלונות לגביה, התוצאות שנתקבלו בה מאוזנות מבחינת מספר המצביעים ומספר המעטפות, ועל פני הדברים נדמה שהספירה בה תקינה.
- (ט) קלפי מס' 9.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2372): בקלפי זו יכללו רק התוצאות לאחר חידוש ההצבעה, שנמצאו תקינות, ואילו מה שנמצא בקלפי שנאטמה – לא יובא בחשבון, שכן הליקויים הם מהותיים ועוברים את הרף הנזכר בפיסקה 38 שלעיל במבחן אחוז הליקוי הפוסל.
- (י) קלפי מס' 10.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2373): בקלפי זו יכללו רק התוצאות לאחר חידוש ההצבעה, שנמצאו תקינות, ואילו מה שנמצא בקלפי שנאטמה – לא יובא בחשבון, שכן הליקויים הם מהותיים ועוברים את הרף הנזכר במבחן אחוז הליקוי הפוסל.
- (יא) קלפי מס' 11.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2374): נוכח העובדה שלא ניתן לבודד את הפגמים בקלפי זו, לכאורה דין תוצאות קלפי זו היה להיפסל, ואולם בשים לב למבחן אחוז הליקוי הפוסל, שהוצע בפיסקה 38 שלעיל, היא תבוא (בדוחק) במניין התוצאות.
- (יב) קלפי מס' 12.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2375): נוכח העובדה שניתן היה לאתר את 40 מעטפות ההצבעה שהוכנסו לכאורה לתיבה שלא כדין, אני מורה על פסילתן של

- מעטפות אלה בלבד, ועל הכללת התוצאות מקלפי זו (ללא המעטפות האמורות), הן לפני הפסקת ההצבעה והן אחריה, בתוצאות הבחירות.
- (יג) קלפי מס' 13.0 בירכא (מס' פרוטוקול 2376): בשים לב לפערים הקשים בקלפי זו לפני הפסקת ההצבעה, שאינם עומדים במבחן אחוז הליקוי הפוסל – יילקחו בחשבון בקלפי זו רק 258 הקולות שאובחנו לפני הפסקת ההצבעה (כאמור בפס' 17(13) שלעיל), וכן התוצאות שלאחר חידוש ההצבעה.
- (יד) קלפי מס' 14.0 בירכא (מספר פרוטוקול 2377): נוכח העובדה שלא ניתן לבודד את הפגמים בקלפי זו – לא ניתן לכלול את התוצאות הימנה בתוצאות הבחירות.
- (טו) קלפי מס' 15.0 בירכא (מספר פרוטוקול 2378): נוכח העובדה שלא ניתן לבודד את הפגמים בקלפי זו – לא ניתן לכלול את התוצאות הימנה בתוצאות הבחירות.
- (טז) קלפי מס' 12.0 בסחינין (מס' פרוטוקול 2604): נוכח העובדה שלא ניתן לבודד את הפגמים בקלפי זו – לא ניתן לכלול את התוצאות הימנה בתוצאות הבחירות.
- (יז) קלפי מס' 9.0 בפורידיס (מס' פרוטוקול 3773): מקלפי זו אני מורה על הפחתת 25 קולות מרשימות "מחל" ו-31 קולו מרשימת "מרצ", שנוכח הראיות המינהליות שבפניי ובשים לב לממצאי ועדת הקלפי – שמצביעים על כך שמקורם של קולות אלו איננו בהצבעת בוחרים, אלא שהם הוכנסו לקלפי על ידי מאן דהוא.
- (יח) קלפי מס' 11.0 בעראבה (מס' פרוטוקול 2629): בקלפי זו נמצאו מעטפות עודפות בשיעור של 5.76% מהמעטפות שהוצאו מן הקלפי. בהתאם למבחן אחוז הליקוי הפוסל, שעליו עמדתי לעיל – לא ניתן לכלול את התוצאות הימנה בתוצאות הבחירות.
- (יט) קלפי מס' 1.0 בשפרעם (מס' פרוטוקול 2683): בקלפי זו נמצאו קולות עודפים בשיעור של 2.73% מהמעטפות שהוצאו מן הקלפי, ולכן, בהתאם למבחן אחוז הליקוי הפוסל – יש לכלול את תוצאותיה בתוצאות הסופיות, בצד העברתה לחקירת המשטרה.
- (כ) קלפי מס' 34 בשפרעם (מס' פרוטוקול 2716): בקלפי זו נמצאו מעטפות עודפות בשיעור של 4.52% מהמעטפות שהוצאו מן הקלפי. בהתאם למבחן אחוז הליקוי הפוסל, שעליו עמדתי לעיל – לא ניתן לכלול את התוצאות הימנה בתוצאות הבחירות.
40. החלטתי זו, בצירוף צילום כלל החומרים הרלוונטיים, יועברו **ללא דיחוי** ליועץ המשפטי לממשלה ולמ"מ מפכ"ל המשטרה, כדי שהם יבדקו, כאמור, את הצורך בפתיחת חקירה פלילית בנוגע להתנהלות בקלפיות אלו (בין אלו שנספרו, ובין אלו שלא נספרו).
41. לגבי השאלה אם יש להורות על בחירות חוזרות בקלפיות שלא ראיתי להכלילן בתוצאות הכלליות – אציין כי הוראה על בחירות חוזרות בקלפי אינה מצויה בגדר סמכותי, אלא בסמכותו

של בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים (ראו: סעיף 86 לחוק הבחירות).

היועץ המשפטי לממשלה מתבקש איפוא לשקול אם ליזום הליך של ערעור ובקשה להורות על בחירות חוזרות בכל הקלפיות שנסקרו לעיל, או מקצתן, מכוח סעיף 86 לחוק הבחירות.

42. לסיום, אבקש להדגיש כי סעיף 11 לחוק-יסוד: הכנסת מורה אותנו כי תוצאות הבחירות יפורסמו ברשומות תוך שמונה ימים לאחר יום הבחירות, קרי, בבחירות לכנסת ה-22 לא יאוחר מתאריך 25.09.2019. בתקופת הזמן הקצרה שניתנה לוועדת הבחירות המרכזית לסיים את עריכת תוצאות הבחירות ולבקר אותן, ביצעה הוועדה בדיקות רבות מסוגים שונים, מסביב לשעון.

הקלפיות המפורטות בהחלטתי זו הן הקלפיות שהובאו בפניי עד המועד האחרון לעריכת הסידורים המינהליים לצורך עמידה בהוראות סעיף 11 לחוק היסוד הנ"ל. עם פרסום התוצאות הסופיות, תקום הוועדה מכיסאה, והסמכות לתקן את התוצאות לא תהיה עוד בידה. זהו סד הזמנים שהציב המחוקק, וממנו אין בידי לסטות. עם זאת, ככל שיתגלו לאחר מכן טעויות שיש בהן כדי לשנות עוד את תוצאות הבחירות שיפורסמו, או שיתבררו חס וחלילה מעשים פליליים נוספים לכאורה – בדין יש פתרונות אף לכך.

43. לבסוף, יש להדגיש כי הפגמים והחריגות שהתגלו ופורטו לעיל – אין בהם כדי למעט מכ-10,880 הקלפיות הנותרות, שבהן הדברים התנהלו כראוי ותוך הקפדה על טוהר הבחירות בהצבעה ובספירה. לפיכך, כולנו תקווה שעם פרסום תוצאות הבחירות לכנסת ה-22 – פרק זה תם ונשלם, ותודתי נתונה לכ-105,000 האיש והאישה שהיו מופקדים על ארגון וניהול יום הבחירות, ספירת הקולות וההשתתפות במבצע טוהר הבחירות, אשר עשו מלאכתם נאמנה.

ניתנה היום, כ"ד באלול התשע"ט (24.09.2019).

חנן מלצר, שופט

**המשנה לנשיאת בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-22**

עמוד 19 מתוך 19

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il